

Зміст

Віднайти в собі рутність.....	8
Передмова.....	10
Хронологія.....	16
ЧАСТИНА I. ЮНІ РОКИ ТА СВІТЛИЙ БІК	
Вступ.....	21
1. Редакторська колонка для шкільної газети.....	27
2. Один народ.....	33
3. Прослуховування телефонних розмов: ліки, гірші за хворобу?.....	39
4. Улюблена тема Марті Гінзберга.....	45
5. Право та правники в опері.....	53
6. Спогади про Суддю Скалію.....	59
7. Опера «Скалія/Гінзберг».....	65
8. Світлий бік життя Верховного Суду.....	79
ЧАСТИНА II. ПРИСВЯТИ ТИМ, ХТО ТОРУВАВ ШЛЯХИ	
Вступ.....	87
1. Белва Локвуд.....	89
2. Успіхи жінок у колегіях адвокатів і на суддівській лаві... ..	93
3. Від Бенджаміна до Брендаяса і Бреєра.....	101
4. Троє хоробрих єврейок.....	109
5. Сандра Дей О'Коннор.....	113
6. Глорія Стайнем.....	119
7. Спогади про видатних леді.....	121

ЧАСТИНА ІІІ. ПРО ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ: ЖІНКИ ТА ЗАКОНОДАВСТВО

Вступ.....	137
1. Жінки та законодавство	143
2. Як Апеляційний суд Десятого округу подарував моїй дружині чудову роботу	149
3. Записка з відповіддю у справі Фронтіро	153
4. Потреба у Поправці про рівні права	161
5. Оголошення з лави суду у справі ВІВ.....	171
6. Виступ на захист ліквідації гендерної дискримінації.....	175

ЧАСТИНА ІV. ВІД СУДУ ДО ВЕРХОВНОГО СУДУ

Вступ.....	187
1. Промова прийняття пропозиції у Трояндовому саду	193
2. Слухання з приводу затвердження у Сенаті.....	199

ЧАСТИНА V. СУДДЯ ПРО СУДДІВСТВО ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Вступ.....	213
1. Робочі процеси Верховного Суду.....	221
2. Суддівська незалежність.....	233
3. Присвята Голові Верховного Суду Ренквісту.....	239
4. Медісонівська лекція.....	245
5. «Належна пошана до поглядів людства».....	263
6. Людська гідність та рівність правосуддя перед законом	273
7. Значення заперечних думок.....	289
8. Досягнення Верховного Суду США 2015–2016 року.....	327
Післямова.....	341
Подяки.....	346
Примітки.....	349
Про авторок.....	393

Передмова

Дозвольте розповісти, шановні читачі, як народилася ця книжка. Улітку 2003 року до мене в кабінет навідалися Венді Вільямз та Мері Гартнетт. У них була пропозиція: «Хочете ви цього чи ні, про вас писатимуть. Ми пропонуємо вам оголосити своїми офіційними біографами авторів, яким ви довіряєте, і добровільно зголошуємося для виконання цього завдання».

Ми з Венді працювали у 1970-х в одній галузі – просували законодавство в напрямку визнання рівного громадянського статусу жінок. Венді була засновницею організації «Захисники рівних прав». Я, на іншому березі, була співзасновницею Проєкту захисту жіночих прав Американської спілки захисту громадянських свобод. Ми розуміли одна одну й сприяли суспільно-освітнім, законодавчим та судовим зусиллям одне одної. Ми з Венді підтримували тісний зв'язок, коли вона стала викладачкою факультету Правничого центру Університету Джорджтауна. Мері була позаштатною викладачкою Правничого центру та керівницею його Стипендіальної програми жіночого права та державного управління. Мері встигла побачити світ, була мудрою та, як кажуть французи, *sympathique*, тож видавалася мені чудовою партнеркою для біографічної авантюри Венді. Тож я без вагань погодилася на їхню пропозицію.

Ми очікували, що «Моїми словами» побачить світ після видання біографії. Однак поки йшли мої роки в Суді, Венді та Мері вирішили, що краще буде відкласти завершення біографії до часів, коли мої роки в Суді добігатимуть кінця. Тож ми змінили майбутній порядок видань і першою випускаємо збірку, яку ви зараз тримаєте в руках.

«Ви завжди хотіли стати суддею?», або ж надмірне – «стати суддею Верховного Суду?». Це запитання найчастіше ставлять школярі, які відвідують мене в Суді щонайменше раз на тиждень. І це ознака величезного прогресу. Для сучасних дівчат прагнути посади судді – річ геть не чудернацька. Зовсім не як у давнину (восени 1956-го), коли я вступала до правничої школи. Жінки складали менше трьох відсотків юридичної професії у США, і лише одна жінка на ту мить змогла служити у федеральному апеляційному суді*. Сьогодні ж жінки становлять понад половину студентів-правників та понад третину федеральних суддів, включно з трьома Суддями, які засідали на лаві Верховного Суду США. Жінки обіймають понад 30 відсотків деканських посад в американських правничих школах і працюють головними юридичними консультантками у 24 відсотках із 500 компаній зі списку журналу «Форчун». За своє довге життя я побачила значні зміни!**

Як же мені пощастило жити й бути юристкою в часи, коли вперше в історії Сполучених Штатів з'явилася можливість успішно закликати легіслатури та суди до рівного статусу громадянства жінок та чоловіків як до основоположного конституційного принципу. Саме до цього поколіннями закликали феміністки й небайдужі чоловіки. Однак аж до кінця 1960-х суспільство не готове було почути їхні прохання***.

Що ж дало мені можливість долучитися до боротьби за надання нашим донькам і синам свободи досягати будь-чого, що дозволяють їм їхні обдарування, без штучних перешкод на шляху? По-перше – моя матір, яка своїм прикладом прищепила мені задоволення від читання й постійно радила «бути незалежною» та вміти дбати про себе, хай як складеться моя доля. По-друге, вчителі, які вплинули на мене та заохочували мене, коли я росла. Викладач європейської літератури в Університеті Корнелла Владімір Набоков змінив мій спосіб читання та писання. Від нього я дізналася, що словами можна малювати картини. Він показував, як, обравши потрібне слово та потрібний порядок слів, можна суттєво змінити вираження образу чи ідеї. Від викладача конституційного права Роберта Ю. Кушмена та викладача американських ідеалів Мілтона Конвітца я дізналася про одвічні ідеали нашої нації, про те, як

---

* Флоренс Аллен, призначена 1934 року президентом Франкліном Д. Рузвельтом до Апеляційного суду Сполучених Штатів у Шостому окрузі.

** Див.: «Успіхи жінок у колегіях адвокатів і на суддівській лаві», с. 93.

*** Див.: «Виступ на захист ліквідації гендерної дискримінації: Новий погляд 1970-х на принцип рівності», с. 175.

Конгрес ухилявся від них у роки Червоної загрози 1950-х і як юристи здатні нагадувати законотворцям, що наша Конституція оберігає право думати, говорити та писати без страху та репресій із боку владних урядовців*.

У Гарвардській правничій школі моїм першим та улюбленим викладачем був професор Бенджамін Каплан. На своїх лекціях із цивільного судочинства він користувався сократичним методом, щоб завжди стимулювати й ніколи не кривдити. Саме з Каплана я намагалася брати приклад, коли у 1963–1980-х викладала право сама. Джеральд Гантер, викладач конституційного права та федерального судочинства Колумбійської правничої школи, був рішуче налаштований влаштувати мене на посаду секретарки федерального суду, попри згубну на ті часи перешкоду: під час випуску я була матір'ю чотирирічки. Після героїчних зусиль Гантеру це вдалося. Пізніше, виступаючи у справах, які слухалися чи прямували до Верховного Суду, я зверталася до Гантера по допомогу в дразливих питаннях як за сутністю, так і за регламентом. Йому завжди вдавалося допомогти мені знайти потрібний шлях.

Ще одне запитання, яке я часто чую, коли виступаю публічно, – «Чи можете ви поділитися з нами якоюсь доброю порадою?». Так, можу. Її дала моя кмітлива свекруха в день весілля. «У кожному доброму шлюбі, – напучувала вона, – часом допомагає трохи недочувати». Я старанно дотримувалася цієї поради, і не лише вдома, протягом п'ятдесяти шести років неперевершеного шлюбного партнерства. Я користувалася нею й на всіх своїх роботах, включно з Верховним Судом США. Коли звучать необдумані чи нелагідні слова, краще не зважати. Сердита чи роздратована реакція не піде на користь здатності переконати.

Також мені добряче стала в пригоді порада від свекра. Він дав мені її в роки моєї академічної відпустки, у 1954–1956-х, коли мій чоловік Марті виконував свій військовий обов'язок як офіцер-артилерист у Форт-Сіллі, що в штаті Оклахома. Наприкінці 1954-го вже підтвердилася моя вагітність. Ми чекали, коли в липні 1955 року нас стане троє, однак я переживала через початок навчання у правничій школі наступного року, коли потрібно буде дбати про дитину. Свекор порадив: «Рут, якщо не хочеш іти до правничої школи, маєш усі підстави відмовитися. Ніхто не думатиме про тебе погано, якщо ти так вирішиш. Однак якщо справді хочеш вивчати право, то припиниш перейматися і знайдеш спосіб давати раду і з дитиною, і зі школою». Так ми з Марті й чинили, запрошуючи няню з восьмої до четвертої у дні навчання.

---

* Див.: «Прослуховування телефонних розмов: ліки, гірші за хворобу?», с. 39/

Ще багато разів після того, коли шлях був тернистим, я згадувала мудрість свекра, не марнувала часу на хвилювання й шукала способів втілити те, що вважала важливим.

Коли мої діти були малими, поняття «балансу між роботою та відпочинком» ще не існувало, однак воно влучно описує мій розподіл часу. Я не сумнівалася, що своїм успіхам у правничій школі значною мірою завдячую крихітці Джейн. Я відвідувала заняття й старанно навчалася до четвертої дня, наступні ж години належали Джейн: ми збавляли час у парку, грали в дурні ігри чи співали веселих пісень, читали книжки з картинками та вірші А. А. Мілна, я купала й годувала її. А коли Джейн лягала спати, я з поновленим завзяттям бралася за підручники. Кожна з цих двох частин мого життя забезпечувала перепочинок від іншої та дарувала мені відчуття пропорційності, що його бракувало моїм одногрупникам, які вчилися лише на заняттях із права.

Мені не раз у житті щастило, однак ніщо не дорівнюється за грандіозністю з моїм шлюбом із Мартіном Д. Гінзбергом. У мене немає належних слів, щоб описати мого надзвичайно розумного, життєрадісного та незмінно люблячого чоловіка. Він скаже за себе у двох обраних для цієї книжки матеріалах*. Прочитайте їх і зрозумієте, яким він був особливим. Ще на початку нашого шлюбу він збагнув, що куховарство – не мій сильний бік. На нескінченну радість наших дітей, які полюбляють поїсти (коли 1965 року народився син Джеймс, нас стало четверо), Марті зробив кухню власним царством та став домашнім Верховним Шеф-кухарем, якого позичали друзі й навіть Суд**.

Марті готував мене до народження нашого сина, був першим читачем та критиком чернеток моїх статей, промов та записок і постійно був поруч, у лікарні та поза нею, під час двох тривалих змагань із раком. І я не приховую, що без нього не отримала б місця у Верховному Суді США. Тодішній заступник юридичного радника Білого дому Рон Клейн говорив про висунення моєї кандидатури 1993 року: «Я можу точно стверджувати, що хоча Рут Бейдер Гінзберг варто було б обрати до Верховного Суду в будь-якому разі, її б не обрали до Верховного Суду, якби її чоловік не доклав для цього всіх мож-

---

* Див.: «Улюблена тема Марті Гінзберга» с. 45; «Як Апеляційний суд Десятого округу подарував моїй дружині чудову роботу», с. 149.

** На згадку про Марті дружини моїх колег під керівництвом Марти-Енн Аліто склали й опублікували через рік після його смерті збірку його рецептів під назвою «Верховний Шеф-кухар» (*«Chef Supreme»*), Washington, DC: Supreme Court Historical Society, 2011.

ливих зусиль»^{*}. Ці «зусилля» складала беззастережна підтримка сенатора мого рідного штату Деніела Патріка Мойнігана та забезпечення допомоги від багатьох представників юридичних навчальних закладів і практиків із колегії, обізнаних із моєю роботою^{**}.

Я не раз казала, що посада, яку я обіймаю вже понад двадцять три роки, – це найкраща й найусепоглибніша робота, що її може отримати юрист^{***}. Головне, що довіряють робити Суду, – латати тріщини у федеральному законодавстві, приходити на допомогу, коли інші суди розійшлися в думках щодо вимог відповідного федерального закону. Оскільки Суд бере справи до розгляду переважно тоді, коли інші правники мають розбіжні думки щодо значення законодавчого чи конституційного припису, обговорювані нами питання рідко бувають простими й майже ніколи не мають безперечно правильних відповідей. Та все ж, розмірковуючи разом на засіданнях, а також, глибше й конкретніше, обмінюючись чернетками рішень та відповідями на них, ми зрештою погоджуємося значно частіше, ніж категорично розділяємося. Наприклад, останнього терміну 2015–2016 років ми були одностайними, принаймні у фінальному рішенні, у 25 з 67 справ, які мали повноцінний розгляд та виступи сторін. Для порівняння, ми розділялися п'ятьма голосами проти трьох чи чотирма проти трьох (смерть Судді Скалії зменшила кількість Суддів до восьми) лише вісім разів^{****}.

Якщо Суддя твердо переконана, що більшість Суду помиляється, вона має право повідомити про це в заперечній думці. Я користуюся цією прерогативою, коли вважаю, що це важливо, як і мої колеги^{*****}. Попри серйозні розбіжності в поглядах на деякі питання – наприклад, контроль над корпоративними витратами на політичні кампанії, позитивний захист чи доступ до абортів, – ми щиро поважаємо одне одного й навіть насолоджуємося взаємним товариством. Колегіальність – це ключ до успіху нашої місії. Ми не змогли б виконувати призначену нам Конституцією роботу, якби не вміли, цитуючи один з улюблених виразів Судді Скалії, «змиритися з цим». Усі ми маємо пошану до Конституції та Суду. Наша мета – переконатися, що коли

---

* Інтерв'ю Мері Гартнетт із Роном Клейном, 30 листопада 2007 року (наявне в авторок).

** Власні свідчення Марті див. у: «Some Reflections on Imperfection» // *Arizona State Law Journal* № 39, 2007 р., с. 949.

*** Див.: «Робочі процеси Верховного Суду», с. 221.

**** Див.: «Досягнення Верховного Суду США 2015–2016 року», с. 327.

***** Див.: «Значення заперечних думок», с. 289.

ми підемо з Суду, третя гілка влади матиме таку ж добру форму, як і коли ми до неї приєдналися.

Раніше я згадувала про великі зміни в зайнятості жінок, які мені пощастило побачити. Однак потрібно визнати й ту частину ситуації, що досі є невтішною. Більшість бідних людей у США та у світі – це жінки та діти; заробітки жінок тут і за кордоном не наздоганяють заробітків чоловіків із аналогічною освітою та досвідом; наші робочі місця не вповні забезпечують потреби виношування та виховання дітей; і нам іще належить розробити ефективні способи протидіяти сексуальним домаганням на роботі та домашньому насильству. Однак я оптимістично вважаю, що рух до залучення обдарувань усіх, із кого складається «Ми, народ», триватиме. Як казала про це моя хоробра колега, перша жінка у Верховному Суді США, Суддя Сандра Дей О'Коннор:

Як для чоловіків, так і для жінок першим кроком до влади має стати отримання видимості перед іншими, а тоді – приголомшлива вистава. [...] Коли жінки отримують владу, перепони впадуть. Коли суспільство побачить, на що здатні жінки, коли жінки побачать, на що здатні жінки, з'явиться більше жінок, які щось роблять, і це всім нам піде на користь*.

І я щиро погоджуюся з цим очікуванням.

Рут Бейдер Гінзберг
Липень 2016

---

* Див: «Сандра Дей О'Коннор», с. 113.